

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดและสร้างสรรค์ทักษะ ความรู้ ทัศนคติ และความคิดที่จะช่วยใ้หมวดชนมีชีวิตที่ดี จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาจึงอยู่ที่ การทำให้หมวดชนมีชีวิตที่ดี ระบบการศึกษาควรจะช่วยถ่ายทอดความรู้สึกรักชาติและ เสริมสร้างเชื่อมั่นในวัฒนธรรมและอุดมการณ์ของประเทศ การศึกษานับว่า เป็นกุญแจสำคัญของประเทศที่จะนำไปสู่ความเจริญมั่งคั่ง และสมบูรณ์ ไม่มีชาติใด ที่จะเจริญรุ่งเรืองได้โดยปราศจากระบบการศึกษาที่ดี

ประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา อย่าง เช่นที่ชาวอเมริกันต้องการให้บุตรหลานของตนได้รับการศึกษาที่ดีที่สุดเท่าที่จะ เป็นไปได้ ในจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา มีเพียงร้อยละ 2 เท่านั้นที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้¹ การจัดการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น รัฐบาลได้พยายามจัดให้อย่างทั่วถึง แม้ในบริเวณชนบทที่อยู่ในหุบเขาห่างไกลจาก ตัวเมือง โดยใช้เทคนิคและอุปกรณ์ต่างๆ เขาช่วย เช่น เครื่องบิน ระบบวิทยุ และโทรทัศน์ หรือ ระบบไปรษณีย์ เป็นต้น ส่วนประเทศอิสราเอลซึ่งเป็นประเทศ เล็กๆ และสำนักอวยเสมอว่าประเทศของตนเป็นประเทศเล็กท่ามกลางปฏิกัมภ์ จึง

¹ สำนักข่าวสารออเมริกัน, สหรัฐอเมริกาวาด้วยความรู้ทั่วไป
(กรุงเทพมหานคร : สำนักข่าวสารออเมริกัน, ม.ป.ป.), หน้า 82.

พยายามที่จะสร้างคุณภาพของประชาชนให้มีความรู้ความสามารถ และมีส่วนในการ
 สร้างสรรความเจริญให้แก่ประเทศอย่างเต็มที่ด้วยการให้การศึกษา หรือแม่แต่ผู้
 ซึ่งเป็นประเทศในเอเชียก็ให้เห็นความสำคัญของการศึกษาเป็นอย่างมาก เด็กๆ
 ชาวญี่ปุ่นนอกจากจะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วยังได้รับการปลูกฝังทัศนคติ และ
 วัฒนธรรมแบบญี่ปุ่นด้วยทั้งทางตรงและทางอ้อม (โดยทางอ้อมก็เช่น รายการวิทยุ
 โทรทัศน์ รวมทั้งสิ่งตีพิมพ์ ฯลฯ) และด้วยการศึกษารวมทั้งความอดทน ขยันหมั่น
 เขียรจึงทำให้ญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศผู้นำทางอุตสาหกรรมอันยิ่งใหญ่ของ เอเชีย

ส่วนประเทศที่คอยพัฒนาส่วนใหญ่ ระบบการศึกษามักจะลอกเลียนแบบ
 ประเทศตะวันตก ซึ่งจะเน้นในเรื่องของหนังสือและความเป็นเลิศทางวิชาการ
 เป็นสำคัญ หรือไม่ก็เลียนแบบโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น
 ประเทศอิตาลี ข้าราชการพลเรือนจำนวนมากมาจากครอบครัวชาวนาในชนบท
 (แต่ก็มีจำนวนมากเช่นกันที่เข้ารับ การศึกษาจากโรงเรียน) แต่เมื่อทางรัฐจัด
 ยานพิศสมัยใหม่แบบตะวันตกพร้อมทั้งไฟฟ้าเสรีจให้อยู่อาศัย ก็มักจะทำอาหารโดย
 การก่ไฟไฉฉาน และจุดตะเกียงน้ำมันดิบใช้ในยาน ผลก็คือ ฝาผนังเพดานบาน
 เปื้อนไปด้วยควันไฟจากตะเกียงที่จุด หรือข้าราชการบางคนใช้จ่ายเงินไปในด้าน
 การซื้อสัญลักษณ์ของความเจริญต่างๆ เช่น รถยนต์ เสื้อผ้าดีๆ เหมือครุภัณฑ์ต่างๆ
 เป็นต้น แต่ด้านการศึกษากลับไม่คอยให้การสนับสนุน เพราะฉะนั้นเมื่อคนใน
 ประเทศไม่ได้มีการพัฒนา ประเทศก็ไม่มีการพัฒนาเช่นเดียวกัน หรือประเทศลาว
 ซึ่งเป็นประเทศที่อยู่ใกล้กับประเทศไทยมากที่สุด ลาวเป็นประเทศที่ยากจน การ
 จัดการศึกษายังไม่ทั่วถึง และผลจากภัยสงครามและภัยธรรมชาติ ทำให้ต้องประสบ
 ความลำบากยากแค้นหนักยิ่งขึ้น และเนื่องจากการขาดแคลนนักบริหาร ขาดเทคนิค
 และแรงงาน ทำให้ลาวไม่สามารถจะพึ่งตนเองได้ ต้องหันไปพึ่งสหภาพโซเวียต

นิโกลัส เบนเนท, การศึกษาในประเทศคอยพัฒนา, แปลโดย
 อรรถพร พงษ์วาท (พระนคร : สำนักพิมพ์เดลิคไทย, 2518), หน้า 25.

คิวยาว และเวียตนามมากขึ้น¹ แต่อย่างไรก็ดีสหประชาชาติได้ให้ความช่วยเหลือ
ในด้านการเกษตรและการประมง ซึ่งอาจจะต้องใช้เวลานานเพราะประชาชน
ส่วนใหญ่ยังคงอยการศึกษา

เท่าที่กล่าวมาแล้วก็พอจะเห็นได้ว่าการศึกษา นับเป็นกุญแจสำคัญของ
ประเทศที่จะนำไปสู่ความเจริญ มั่งคั่ง และสมบูรณ์ แต่การใช้จ่ายเงินเพื่อจัดการ
ศึกษานั้น หากต้องการให้เป็นประโยชน์ต่อมวลชน จะต้องใช้จ่ายไปในทางที่เป็น
ประโยชน์ต่อสังคมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่วนใหญ่การศึกษาเพื่อชนบทนั้นมัก
จะขาดแคลนครุฑพยากร และไม่ได้รับความสนใจในฐานะที่เป็นความจำเป็นอันคัมแรก
เลย เด็กๆที่มาจากสภาพแวดล้อมที่ด้อยกว่า (ส่วนมากเป็นเด็กในชนบท) จะเสีย
เปรียบทางด้านสภาพแวดล้อมเป็นอย่างมาก การฝึกหัดครูนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญซึ่ง
มีผลต่อการจัดการศึกษาอย่างเป็นทางการมาก ความรู้ความสามารถและค่านิยม
ของครูมีความสำคัญต่อคุณภาพของการศึกษาชั้นใด ครูอาจารย์ในสถาบันวิชาการ
ศึกษาย่อมมีความสำคัญต่อการผลิตครูชั้นนั้น คราวนี้ครูอาจารย์ในสถาบันวิชา
การศึกษายังคงผลิตครูคววิธีทางตำรา หรือวิธีการสอนโดยการยึดตัวครูเป็นหลัก
ยอมหวังไต่ยกกว่า ครูที่ผลิตไต่จะมีความสามารถในการสอนไต่

ในปัจจุบันการจักระบบการศึกษาคามแนวความคิดของนักการศึกษาสมัย
ใหม่ไต่ยึดตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งทางด้านการจัดหลักสูตรและวิธีสอน เช่น ใน
ด้านการจัดหลักสูตร ไต่มีการจัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่นไต่ใหญ่เรียนสามารถเลือกเรียนไต่
ตามความถนัดและความสนใจ ทางด้านวิธีการสอนไต่ไต่มีการวิจัยค้นควหาวิธีสอน
ใหม่ๆไต่เหมาะจะสมกับสภาพความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือสภาพแวดล้อมทาง
สังคม เป็นต้น

¹ กองบรรณาธิการ, "ลาว," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 25 (18
เมษายน 2522): 15.

ฉะนั้นในการจัดการศึกษาแผนใหม่ เราโดยยอมรับเอาอุปกรณ์โสศกทัศน์ศึกษา เขามาช่วยในการพัฒนาการศึกษามากขึ้น อุปกรณ์และเครื่องมือใหม่ๆ ไม่เพียงแต่จะช่วยแบ่งเบาภาระของครูเท่านั้น แต่โดยช่วยใ้การสอนของครูง่ายขึ้น เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะรับการสอนในแบบใหม่แทนแบบเก่าที่จำเจ และเป็นที่ยึดมั่นว่าในอนาคตบทบาทของโสศกทัศน์อุปกรณ์จะเพิ่มพูนความสำคัญขึ้น เป็นลำดับ

ศาสตราจารย์สาวภา วรวงูร ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับโสศกทัศน์อุปกรณ์ไว่ว่า

๑. ในวงการศึกษามานานจะยืนยันได้ว่า สื่อมวลชนกำลังมีบทบาทในด้านต่างๆ ของการศึกษาไม่แพวงการศึกษาอื่น ๆ เช่นเดียวกัน ทุกวันนี้สื่อมวลชนทั้งประเภทสิ่งพิมพ์ และประเภทอิเล็กทรอนิกส์กำลังเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการสอนในชั้นเรียน ในวงการศึกษายอมรับว่าเครื่องมือเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นภาพถ่าย ภาพเขียน ภาพยนตร์ วิหุยมุโหุรทัศน์ หรืออื่นๆ อีก เมื่อได้รับการใช้อย่างถูกต้องแล้ว จะเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยใ้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ¹

นักการศึกษาที่มีชื่อเสียงของโลกต่างยอมรับและเห็นพ้องกันว่าโสศกทัศน์วัสดุเป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยใ้การสอนโดยลคีขึ้น ในด้านคุณคาบางประการจากการใช้โสศกทัศน์วัสดุนั้น นักโสศกทัศน์ศึกษามีความเห็นคล้ายกัน คือ

ก. คุณคาทางดานวิชาการ สรุปเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

1. เด็กที่ใ้รับการสอนจากโสศกทัศน์วัสดุประกอบการสอน จะใ้ได้รับประสบการณ์ตรง และเรียนใ้มากกว่าเด็กที่ใ้ไม่มีโสศกทัศน์วัสดุประกอบการเรียนการสอน

2. ลักษณะที่เป็นรูปธรรมของโสศกทัศน์วัสดุ ช่วยใ้เห็นเขาใจความหมายของสิ่งต่างๆ ใ้กวางขวาง เป็นแนวทางใ้เขาใจสิ่งอื่นๆ ได้ดียิ่งขึ้น

¹สาวภา วรวงูร, "สื่อมวลชนกับการศึกษา," วารสารครุศาสตร์
1 (มิถุนายน - กันยายน 2514): หน้า 5 - 9.

และยังช่วยส่งเสริมด้านความคิด และการแก้ปัญหาอีกด้วย

3. จากการวิจัยสรุปว่า โสภทัศน์วัสดุให้ประสบการณ์ที่เป็นจริงแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยถูกต้อง ทั้งช่วยผู้เรียนจดจำเรื่องราวต่างๆได้มาก และจำได้นาน

4. โสภทัศน์วัสดุโดยเฉพาะภาพยนตร์จะช่วยแรงทักษะในการเรียน

ข. คุณค่าทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ มีดังนี้

1. โสภทัศน์วัสดุทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และต้องการเรียนในสิ่งต่างๆมากขึ้น เช่น การอ่าน ความกตัญญู เริ่มสร้างสรรค์จินตนาการ ทัศนคติ การแก้ปัญหา และความซาบซึ้งในคุณค่า

2. ทำให้เด็กมีมโนภาพเริ่มแรกอย่างถูกต้องสมบูรณ์ และก่อให้เกิดความคิดรวบยอดเป็นอย่างเดียวกัน ทั้งมีอิทธิพลต่อเจตคติของผู้เรียนด้วย

3. โสภทัศน์วัสดุเร้าให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ และขยันใฝ่หากิจกรรมด้วยตนเอง

ค. คุณค่าทางด้านเศรษฐกิจการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. โสภทัศน์วัสดุสามารถช่วยนักเรียนที่เรียนช้าให้เรียนได้เร็วและมากขึ้น ส่วนนักเรียนที่ฉลาดก็จะได้เรียนรู้ได้มากขึ้นไปอีก

2. การสอนโดยการอธิบายอย่างเดี่ยว เป็นการสิ้นเปลืองเวลาที่สุด เพราะเด็กจะลืมนาย ถ้าใช้โสตทัศน์วัสดุจะช่วยขจัดความสิ้นเปลืองนี้ และช่วยให้ครูที่สอนที่อยู่แล้วสอนก็ยิ่งขึ้น

3. โสภทัศน์วัสดุช่วยประหยัดค่าพูด และเวลาของครู ที่สำคัญยิ่งกว่านั้นยังช่วยประหยัดเวลาของนักเรียน ทำให้มีเวลาเหลือที่จะศึกษายบทเรียนอื่นๆต่อไป

4. โสภทัศน์วัสดุช่วยขจัดปัญหาเรื่องสถานที่ เวลา และระยะทาง นั่นคือ โสภทัศน์วัสดุ

4.1 สามารถนำสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตมาศึกษาได้ เช่น ภาพยนตร์ เป็นต้น

4.2 สามารถนำสิ่งที่อยู่ไกลเกินไปได้มาศึกษาได้

4.3 ช่วยทำสิ่งที่เคลื่อนไหวช้าให้เร็วได้ และทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ช้าลงได้ เช่น ภาพยนตร์สามารถแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของพืชได้ในระยะเวลาดังนั้นๆ เป็นต้น¹

ด้วยเหตุดังกล่าว นักการศึกษาหลายท่านจึงสนับสนุนให้มีการใช้สื่อการสอน เช่น กวีเฟอร์ (Kieffer) กล่าวว่า "การใช้อุปกรณ์การสอนที่ถูกต้องและเหมาะสม จะเป็นเครื่องช่วยใ้การเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้น และการสอนของครูบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งใจ"² ส่วนคอมินิอุส (Comenius) บิดาแห่งวิชาโสตทัศนศึกษาก็ได้เคยกล่าวไว้ว่า "ควรสร้างการเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรมและเห็นจริงเห็นจัง" และยังแนะต่อไปว่า ในห้องเรียนควรมีรูปภาพแขวนไว้ให้นักเรียนดู ในการสอนครูควรใช้อุปกรณ์ประเภทรูปภาพ ยิ่งกว่านั้นในห้องเรียนควรมีภาพวาด แผนที่ โคละแกรม ตลอดจนเครื่องมือต่างๆไว้ให้นักเรียนได้ดูสะดวก³

กินเดอร์ (Kinder) นักโสตทัศนศึกษาหนึ่งกล่าวว่า เป็นหน้าที่โดยตรงของครูที่จะต้องพยายามใช้ประสบการณ์ตรงในการเรียนการสอนให้มากที่สุด เพราะประสบการณ์ตรงทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ช่วยใ้การเรียนรู้มีคุณค่า และการใช้ประสบการณ์ตรงในการเรียนการสอนยังช่วยปลูกฝังนิสัยช่างสังเกตและมีทัศนคติที่ดีด้วย ตัวอย่าง เช่น การใช้ภาพประกอบการสอน ปรากฏว่าเด็กเกิดการเรียนรู้อย่างแจ่มชัดกว่าการที่ครูพูดแต่เพียงอย่างเดียว ในทางโสตทัศนศึกษา

¹นิพนธ์ สุขปรีดี, โสตทัศนศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวพินิตยา, 2518), หน้า 13 - 15.

²R.E.De Kieffer and Lee W.Cochran, Manual of Audiovisual Techniques (New York : Prentice-Hill, Inc., 1963), pp.78-80.

³สมพงษ์ สิริเจริญ และคนอื่นๆ, คู่มือการใช้โสตทัศนวัสดุ (พระนคร: โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2506), หน้า 62 - 65.

นั้นมุ่งให้ครูพยายามจัดประสบการณ์ตรงให้กับเด็กมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่โดยปกติและหลายเหตุบางประการ ครูไม่สามารถจะใช้ประสบการณ์ตรงได้เสมอไป จึงต้องหาประสบการณ์อื่นเข้ามาทดแทน เป็นคนว่าใช้สื่อทัศนวัสดุ และวิธีการทางสื่อทัศนมาประกอบการเรียนการสอน¹

ละเมียด ลิมอักษร ได้แบ่งอุปกรณ์การสอนออกเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทหนังสือ ประเภทวัตถุศิลปะและของพื้นเมือง ประเภทแหล่งวิชาของชุมชน และประเภทอุปกรณ์สื่อทัศนวัสดุ และยังกล่าวสนับสนุนไว้อีกว่า อุปกรณ์ประเภทสื่อทัศนวัสดุมีประโยชน์อย่างยิ่งในการให้ประสบการณ์แก่เด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ตลอดจนรูปภาพ ให้ประสบการณ์ร่องแก่เด็กในเรื่องที่ครูไม่สามารถจะให้เกิดประสบการณ์ตรงได้²

สื่อทัศนอุปกรณ์ที่เหมาะสมแก่การสอนวิชาศิลปะนั้นมีมาก เช่น รูปภาพ ของจริง หุ่นจำลอง สิ่งพิมพ์ ภาพนิ่งหรือสไลด์ ภาพยนตร์ ฯลฯ สไลด์ หรือ "แผ่นภาพนิ่ง" เป็นอุปกรณ์การสอนที่ทำใ้ได้ไม่ยากนัก ราคาก็ไม่แพงเกินไป การใช้กับเครื่องฉายก็ง่ายและสะดวก จึงเหมาะแก่การที่จะนำมาใช้ประกอบการสอน เช่น เกี่ยวกับการใช้ภาพขาวดำ หรือภาพสี

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า วิชาศิลปะเป็นวิชาหนึ่งที่น่าสนใจศึกษาเกี่ยวกับการนำเอาเทคนิคทางสื่อทัศนอุปกรณ์ประเภทต่างๆ มาช่วย เพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในปัจจุบัน และนอกจากการศึกษาเทคนิคการใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ดังกล่าวแล้ว ยังควรจะได้มี

¹นิพนธ์ สุขปรีย์, สื่อทัศนศึกษา, หน้า 2.

²ละเมียด ลิมอักษร, วิชาการ ตอน 2 หลักการสอนในชั้นประถมศึกษา (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2505), หน้า 162 - 163.

การทดลองค้นคว้าศึกษาวิจัย เพื่อให้ทราบผลการสอนต่อไปอีกว่าประสิทธิภาพอันเกิดจากเทคนิคการสอนโดยใช้สื่อทัศนูปกรณ์ที่ต่างชนิดกันในการสอนของแต่ละวิธีการนั้นจะให้ผลก็เหมือนกัน หรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง ทั้งนี้จะใ้โอกาสเป็นแนวทางส่งเสริมให้ครูสอนทราบถึงความสำคัญในการที่จะนำเอาสื่อทัศนูปกรณ์ที่เหมาะสมไปใช้สอนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับ เนื้อหาวิชาที่จะนำมาผลิตเป็นสไลด์เฟรม และรูปภาพประกอบการสอน คือ เนื้อหาที่เกี่ยวกับศิลป์ไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิชาความเข้าใจในศิลปะ และวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง และหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต และสาเหตุที่คิดว่าเนื้อหาส่วนนี้จำเป็นจะต้องมีการใช้อุปกรณ์ช่วยในการสอน เพราะ

1. เนื้อหาวิชาจำเป็นจะต้องใช้อุปกรณ์การสอนช่วยอย่างมาก เนื่องจากผู้สอนไม่สามารถจะบรรยายถึงความแตกต่างของทัศนศิลป์ของศิลปะไทยแต่ละสมัยได้ ถึงแม้จะสามารถทำได้แต่ก็คงต้องใช้เวลายาวนานเกิดความจำเป็น และผู้เรียนอาจจะเกิดจินตนาการและความคิดรวบยอดไม่เหมือนกัน
2. การที่จะแสดงภาพโดยการวาดบนกระดานนั้น เป็นการเสียเวลามาก และไม่สามารถจะวาดภาพบางภาพได้ละเอียดเท่าที่ควร
3. ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะเบื่อการเรียน เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศิลปะต่างๆ ยากแก่การจินตนาการ และบางครั้งก็อาจจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนได้ง่าย

ฉะนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าวิชานี้ควรจะมีอุปกรณ์การสอนช่วยเป็นอย่างมากและอุปกรณ์นั้นควรจะเป็นอุปกรณ์ที่หาได้ง่าย ราคาไม่แพงนัก อาจทำขึ้นเองได้ แต่อย่างไรก็ตามก็จุดสำคัญ คือ อุปกรณ์เหล่านั้นจะต้องเร้าความสนใจของผู้เรียนได้โดยทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อ และเสริมเนื้อหาให้ผู้เรียนเข้าใจมากยิ่งขึ้น

สำหรับการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบการใช้สื่อทัศนวัสดุ 2

ประเภท คือ สไลด์ เทป และรูปภาพ ในการสอนศิลปะไทย มีผู้สอนบางคนเคยกล่าวว่าการใช้อุปกรณ์การสอนประเภทภาพทั่วโลกลำบาก เพราะรูปภาพส่วนมากมีขนาดเล็กไม่เหมาะสมกับการสอนทั้งชั้น และรูปภาพส่วนใหญ่อยู่ในหนังสือ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่า รูปภาพนั้นหาได้ง่าย อาจหาได้จากนิตยสาร หรือวารสารต่างๆ ปฏิทิน ภาพอุปกรณ์การสอนขององค์กรภาครัฐสภา ภาพวาด ภาพถ่ายซึ่งผู้สอนหรือผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมหรือศึกษาวิชาโสตทัศนศึกษามาแล้วคงหาได้ไม่ยากนัก ซึ่งอาจถ่ายจากของจริง จากรูปภาพในหนังสือหรือปฏิทิน เป็นต้น แล้วนำมาพิมพ์มาลงอัดขยายเองลงบนกระดาษอึก ขนาดใหญ่ตามต้องการ อาจจะเป็นขนาด $10" \times 12"$ หรือใหญ่กว่านั้น ซึ่งแล้วแต่ความต้องการและความเหมาะสม ก็สามารถจะนำมาใช้เป็นอุปกรณ์การสอนได้ รูปภาพนี้ไม่จำเป็นจะต้องใช้สอนเฉพาะหน้าห้องเรียนเท่านั้น แต่สามารถจะส่งผ่านไปยังนักเรียนทุกคนในห้องเรียนได้เพื่อการดูอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ อาจจะนำมาติดบนป้ายนิเทศภายในห้องเรียน หรือ นอกห้องเรียนในบริเวณที่เล็กๆ เดินผ่านไปมาอยู่เสมอ ซึ่งเด็กสามารถจะดูได้อย่างใกล้ชิด และจะดูเมื่อไรก็ได้ ซึ่งจะช่วยให้จดจำส่วนละเอียดได้ดี แต่อย่างไรก็ดี รูปภาพที่มีข้อจำกัด อาทิเช่น ภาพบางภาพอาจจะหาได้ยาก หรือมีที่ไม่ว่างตรงกับความต้องการ หรือมีขนาดเล็กเกินไป ภาพที่อัดขยายเองก็สามารถทำได้เฉพาะภาพวาดเท่านั้น ภาพสีอาจจะทำได้ไม่สะดวกนัก เพราะมีราคาแพง และรูปภาพใช้ประกอบการสอนได้เฉพาะกลุ่มผู้เรียนขนาดเล็กและปานกลาง เท่านั้น ไม่เหมาะที่จะใช้กับกลุ่มใหญ่

ส่วนสไลด์นั้นสามารถจะถ่ายทำเป็นเรื่องราวติดต่อกันและประกอบเสียงเข้าไปด้วย ทำให้เนื้อหาที่มีความน่าสนใจติดตาม สไลด์สามารถที่จะขยายภาพได้ขนาดใหญ่ และมีสีสันสวยงาม ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ง่าย เพราะจะได้อารมณ์ที่คล้ายของจริงที่สุด และที่สำคัญ คือ ในกรณีที่มีผู้เรียนจำนวนมาก สไลด์สามารถจะประโยชน์ได้ดีกว่ารูปภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดสไลด์เทปเสียง และรูปภาพประกอบการสอนสำหรับการสอนวิชาความเข้าใจในศิลปะ (หน่วยศิลป์ไทย) ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ การศึกษาชั้นสูง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนการสอนระหว่างการสอนโดยใช้สไลด์เทปเสียง กับการสอนโดยใช้รูปภาพประกอบการบรรยายโดยอาจารย์ผู้สอน
3. เพื่อนำสไลด์เทปเสียง และรูปภาพไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนเรื่องศิลป์ไทย ระดับ ป.กศ.สูง และระดับปริญญาตรี ในภาควิชาศิลป คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี

สมมุติฐานของการวิจัย

ผลการเรียนโดยใช้สไลด์เทปเสียงได้ผลดีกว่าการเรียนโดยใช้รูปภาพประกอบการบรรยายโดยอาจารย์ผู้สอน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยจำกัดอยู่ในขอบเขต ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยในการทดลองสอนครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยครูอุบลราชธานี ซึ่งกำลังเรียนวิชาความเข้าใจในศิลปะ ในเรื่องศิลป์ไทย
2. หน่วยการสอนทั้งหมดมี 2 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 ศิลปสมัยอยุธยา และ หน่วยที่ 2 ศิลปสมัยรัตนโกสินทร์
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ สไลด์เทป และรูปภาพดีและภาพขาวดำ

4. ภาพวาดคำและภาพสี่ ส่วนใหญ่เป็นภาพที่คัดเลือกรากหนังสือต่าง ๆ และภาพที่ถ่ายทำขึ้นเอง ส่วนสไลด์สี่เป็นสไลด์ที่ถ่ายทำขึ้นเอง และถ่ายอัดสำเนาจากรูปภาพในหนังสือ ซึ่งใช้ประกอบการสอนโดยวิเศษสำคัญให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน

5. ทำการศึกษาโดยคัดเลือกมาเป็นตัวอย่าง 2 กลุ่ม ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 50 คน โดยมีค่าหนึ่งถึงฐานะ สิ่งแวดล้อม อายุ เศรษฐกิจ เพศ โดยให้ทุกคนผ่านการทดสอบความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับศิลปไทยสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ก่อน

6. ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนโดยใช้สไลด์เทป และรูปภาพประกอบการบรรยายโดยอาจารย์ผู้สอน

ความจำกัดของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรนี้มีให้นักศึกษารายวิชาศิลปโดยตรง ซึ่งอาจจะไม่เข้าใจลึกซึ้งในบางเนื้อหา และการวิจัยครั้งนี้อาจไม่สมบูรณ์ เนื่องจากได้ทำการทดลองสอนในสถานศึกษาเพียงแห่งเดียว การทดลองอาจจะได้รับการควบคุมไม่รัดกุมเพียงพอ หรือ ไม่สามารถควบคุมตัวแปรต่างๆให้อยู่ในสภาวะอันพึงประสงค์ได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อภาควิชาศิลป คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี และสถาบันที่มีการศึกษาเกี่ยวกับศิลปไทย ในระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาตรี

2. สามารถนำเครื่องมือในการทดสอบมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการสอนวิชาศิลปศึกษาต่อไป

3. เพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้า และผลิตอุปกรณ์การสอนวิชาอื่นๆ

4. จะทำให้ผู้เรียนวิชาศิลปะศึกษาได้เกิดความสนใจต่อการเรียนมากขึ้นโดยมีสื่อการสอนช่วย

5. ทำให้นักศึกษาได้ซาบซึ้งถึงคุณค่าของการเรียนวิชาศิลปะ

คำจำกัดความในการวิจัย

สไลด์เทปเสียง คือ สไลด์ชุดที่ถ่ายทำเป็นเรื่องราว เป็นสไลด์ขนาด 2" x 2" คำบรรยายภาพจะถูกบันทึกไว้ในเทปเสียงพร้อมกับเพลงประกอบ และมีสัญญาณบังคับเครื่องฉายสไลด์ให้เปลี่ยนภาพโดยสัมพันธ์กับคำบรรยาย

การสอนโดยใช้สไลด์เทปเสียง คือ เป็นการสอนโดยใช้สไลด์สีพร้อมกับเทปบันทึกคำบรรยายเป็นอุปกรณ์การสอน

การสอนโดยใช้รูปภาพ คือ เป็นการสอนโดยใช้รูปภาพ ซึ่งมีทั้งภาพขาวดำ และภาพสีเป็นอุปกรณ์การสอน ประกอบการบรรยายโดยอาจารย์ผู้สอน นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยมีการถาม และตอบคำถามก่อนการทดสอบ

นักศึกษา ป.กศ.สูง คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครู ในระดับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์วิชาการศึกษาชั้นสูง

กลุ่มทดลอง คือ นักศึกษาที่เรียนวิธีสอนด้วยสไลด์เทปเสียง

กลุ่มควบคุม

คือ

นักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีสอนด้วยการ
ใช้รูปภาพประกอบการบรรยายโดย -
อาจารย์ผู้สอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย